

MĖSA / MEAT

Albertas GAPŠYS

LAEI produktų rinkotyros skyriaus vedėjas, albertas@laei.lt

Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus, palyginti su 2007-aisiais, gyvulių ir paukščių supirkta apie 11 proc. mažiau: kiaulių – 22 proc., galvijų – 14 proc., avių ir ožkų – 30 proc., o paukščių – 5 proc. daugiau. Tačiau mėsos produktų gamyba ir vartojimas nemažėjo dėl vis didėjančio mėsos importo. Mažėjant žalios mėsos gamybos apimtims, vis daugiau buvo perkama mėsos gaminių (1 lentelė). Vidaus rinkoje mažėjo tik jautienos realizacija, o bendra jautienos ir kiaulienos bei jų gaminių realizacinė vertė išaugo beveik ketvirtadaliu.

1 lentelė / Table 1

Mėsos ir jos produktų gamyba ir realizacija 2007 ir 2008 metais
Meat production and sales in January–December 2007 and 2008

Mėsos rūšis, gaminytis <i>Kind of meat, product</i>	Gamyba, t <i>Production, t</i>			Realizacija vidaus rinkoje / <i>Sales in domestic market</i>					
				t			tūkst. Lt / <i>thou. Lt</i>		
	2007	2008	%	2007	2008	%	2007	2008	%
Jautiena / <i>Beef</i>	72975	72085	98,8	14559	11879	81,6	108853,0	108679,5	99,8
Kiauliena / <i>Pork</i>	93103	87315	93,8	65693	72226	109,9	432980	567800,9	131,1
Kiauliena, sūdyta, rūkyta ir džiovinta <i>Pork, salted, smoked, dried</i>	12202	16161	132,4	11559	15073	130,4	119186,6	176172,2	147,8
Jautiena, sūdyta, rūkyta ir džiovinta <i>Beef, salted, smoked, dried</i>	151	184	121,9	142	149	104,9	3715,4	4187,6	112,7
Dešros / <i>Sausages</i>	57620	63227	109,7	54721	58834	107,5	432716,1	531657,3	122,9
Kiti kiaulienos gaminiai <i>Other pork products</i>	11375	13760	121,0	10297	12143	117,9	85938,5	112506,3	130,9
Kiti jautienos gaminiai <i>Other beef products</i>	1367	1549	113,3	1069	1131	105,8	10221,5	12828,5	125,5

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Per 2008 metus beveik pusantro karto išaugęs mėsos importas nulėmė neigiamą mėsos ir gyvulių užsienio prekybos balansą (2 lentelė). Ypač padidėjo (1,8 karto) kiaulienos importas. Kiaulių eksportuota 1,4 karto daugiau.

Gana svarbų vaidmenį šioje situacijoje atliko mėsos kainų augimas. Gyvulių supirkimo kainos 2008 metais išaugo ir kai kuriais laikotarpiais buvo didesnės už importuojamos skerdienos.

2 lentelė / Table 2

Gyvulininkystės ir paukštininkystės produkcijos eksportas ir importas 2007 ir 2008 metais, tūkst. Lt
Export and import of animal and poultry output in 2007 and 2008, thou. Lt

Produkcija / Output	Eksportas / Export			Importas / Import		
	2007	2008	%	2007	2008	%
Jautiena / Beef	250,3	261,5	104,5	31,2	39,5	126,6
Kiauliena / Pork	27,5	42,8	155,6	257,4	466,4	181,2
Paukštiena / Poultry meat	111,0	105,8	95,3	137,4	131,9	96,0
Mėsos produktai / Meat products	55,8	67,7	121,3	96,9	118,3	122,1
Gyvi gyvuliai / Live animals	202,0	276,3	136,8	61,2	79,8	130,4
Iš viso / Total	646,6	754,1	116,6	584,1	835,9	143,1

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Mėsos kainų augimo tendencijas visuose vidaus rinkos segmentuose geriausiai atspindi kainų indeksų palyginimas (3 lentelė).

3 lentelė / Table 3

Galvijų ir kiaulių supirkimo, mėsos produktų didmeninių ir mažmeninių kainų indeksai
 2008 metais

*The indices of purchase prices of cattle and pigs and of wholesale and retail prices
 of meat products in 2008*

Kainos / mėnesiai Prices / months	2008, palyginti su 2007, proc. 2008 compared to 2007, %											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Kiaulių supirkimo Pig purchase price	23,9	8,4	18,0	16,1	22,5	34,2	22,0	29,7	31,6	30,6	18,2	8,4
Galvijų supirkimo Cattle purchase price	27,4	30,6	5,9	28,7	22,3	25,7	25,2	19,2	23,1	16,3	9,5	0
Mėsos ir jos produktų didmeninė / Wholesale price of meat and meat products	14,0	16,3	18,4	17,8	14,4	19,1	17,5	20,7	18,7	17,6	17,6	13,8
Mėsos ir jos produktų mažmeninė / Retail price of meat and meat products	14,5	18,1	19,3	19,1	19,2	22,3	22,3	23,5	23,0	21,4	22,7	22,1

Šaltiniai: Statistikos departamento prie LRV; ŽŪMPRIŠ duomenys.

Išaugusios (22–24 proc.) galvijų ir kiaulių 2008 metų vidutinės supirkimo kainos turėjo lemiamos įtakos didmeninių ir mažmeninių kainų augimui. Supirkimo kainos buvo didžiausios per pastaruosius 5 metus (dėl išaugusių pašarų kainų ES šalyse). Vien per 2008 metus galvijų pašarų kaina išaugo 33 proc., kiaulių ir paukščių – 24 proc.

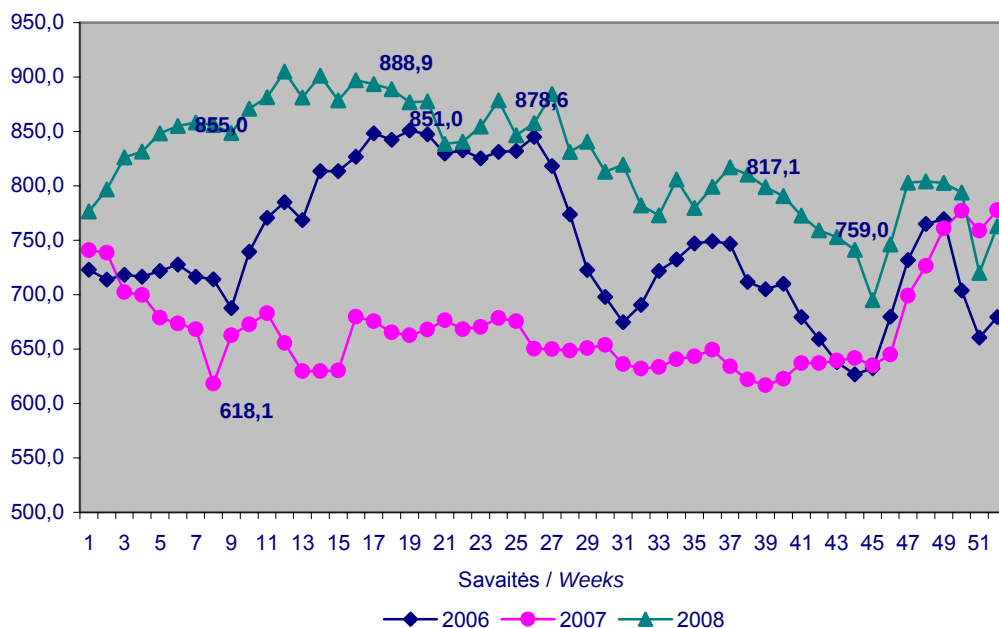
JAUTIENA / BEEF

Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 185 tūkst. galvijų, arba 43,4 tūkst. t skerdenos. Papildomai į Lietuvą įvežta 5 tūkst. t jautienos ir 11 tūkst. gyvų galvijų, iš jų 1 tūkst. veislinių. Nežymiai sumažėjo veršelių eksportas.

Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centro (ŽŪIKVC) duomenimis, Lietuvoje 2009 m. sausio 1 d. buvo auginama 731 tūkst. galvijų, iš jų 380 tūkst. karvių. Per metus galvijų banda sumažėjo 5 proc., karvių – 4 proc. Daugiausia supirkta bulių ir karvių (po 39 proc.). Galvijų skerdenų kokybė išlieka žema. Per 2008 metus tik 8,6 proc. skerdenų buvo E, U ir R raumeningumo kategorijų, o žemiausios P raumeningumo kategorijos – 42,8 proc.

Beveik visus metus galvijų supirkimo kainos Lietuvoje dar gerokai atsiliko nuo ES šalių vidurkio ir buvo didesnės tik už Latvijos ir Rumunijos kainas. Tokią padėtį iš esmės lėmė didelė galvijų prieauglio pasiūla rinkoje ir būtinybė eksportuoti bent 50 proc. jautienos.

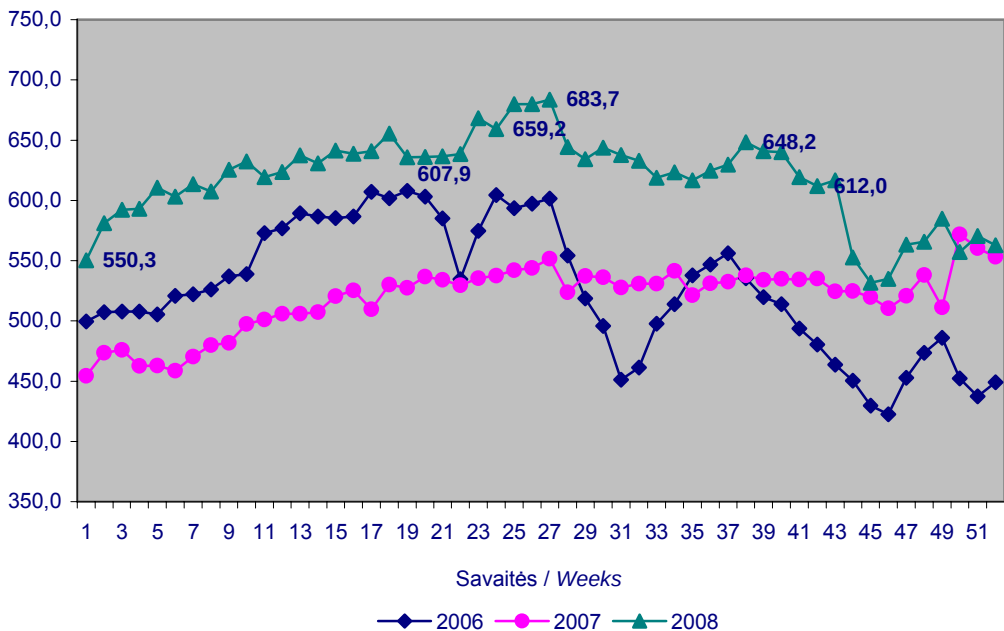
2008 metų vidutinė bulių supirkimo kaina (839 Lt/100 kg) buvo 23 proc. didesnė nei 2007-aisiais (1 pav.). 2008 metų pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios O2 bulių supirkimo kainos buvo Graikijoje (1384 Lt/100 kg), Danijoje (1135 Lt/100 kg) ir Portugalijoje (1100 Lt/100 kg), mažiausios – Latvijoje (653 Lt/100 kg), Rumunijoje (727 Lt/100 kg) ir Lietuvoje (766 Lt/100 kg).

1 pav. Jaunų bulių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
Figure 1. Purchase prices of young bull carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

2008 metais karvių vidutinė supirkimo kaina (618 Lt/100 kg) buvo 19 proc. didesnė negu 2007-aisiais (2 pav.). 2008 metų gruodžio mėnesio pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios P2 klasės karvių supirkimo kainos buvo Liuksemburge (785 Lt/100 kg), Airijoje (750 Lt/100 kg) ir Belgijoje (704 Lt/100 kg), mažiausios – Ispanijoje (493 Lt/100 kg), Slovakijoje (499 Lt/100 kg) ir Graikijoje (503 Lt/100 kg).

2 pav. Karvių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
 Figure 2. Purchase prices of cow carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

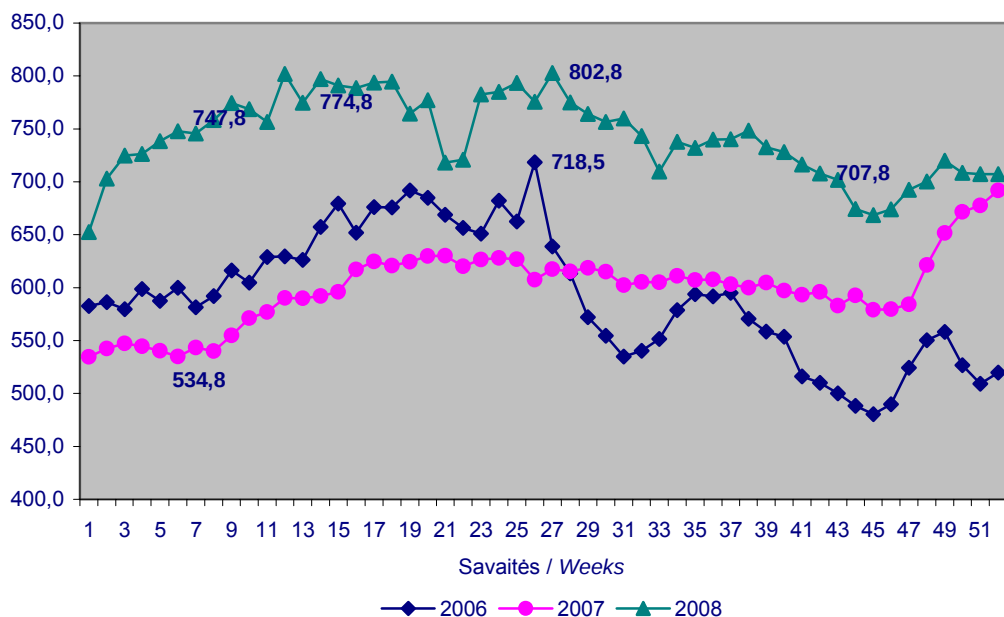
Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Vidutinė telyčių supirkimo kaina (742 Lt/100 kg) buvo 24 proc. didesnė nei 2007-aisiais (3 pav.). 2008 metų gruodžio mėnesio pabaigoje (52-ąją savaitę) didžiausios O3 klasės telyčių supirkimo kainos buvo Graikijoje (1237 Lt/100 kg), Airijoje (1022 Lt/100 kg) ir Jungtinėje Karalystėje (962 Lt/100 kg), mažiausios – Latvijoje (618 Lt/100 kg), Estijoje (673 Lt/100 kg) ir Vengrijoje (682 Lt/100 kg).

Galvijų supirkimo kainų kitimas Lietuvoje priklauso nuo situacijos ES šalių rinkose, bet daugiausia – nuo kaimyninės Lenkijos rinkos kainų (4 pav.).

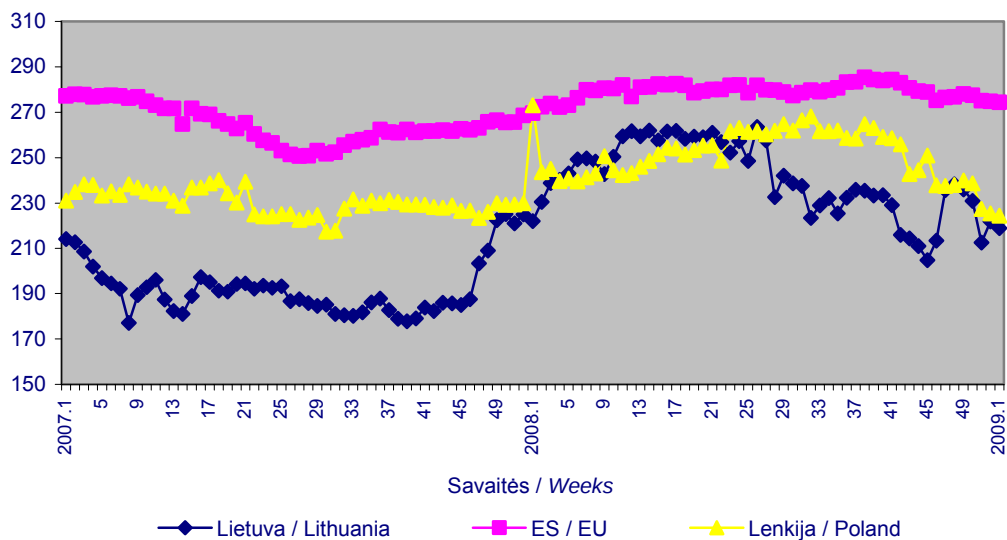
2008 metų gruodį dėl zloto nuvertėjimo (apie 17 proc. per spalio–gruodžio mėn.) Lietuvos galvijų rinkos kainos pasiekė Lenkijos lygį. 4 lentelėje pateiktos kainos pagal galvijų rūšis.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus mėsos perdirbėjai pagamino 72,1 tūkst. t jautienos ir 1,7 tūkst. t gaminių iš jos. Vidutinė jautienos skerdenos didmeninė kaina (5 pav.) 2008 metais buvo 29 proc. didesnė nei 2007-aisiais – beveik tiek, kiek išaugo galvijų supirkimo kainos.

3 pav. Telyčių skerdenų supirkimo kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
 Figure 3. Purchase prices of heifer carcasses in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

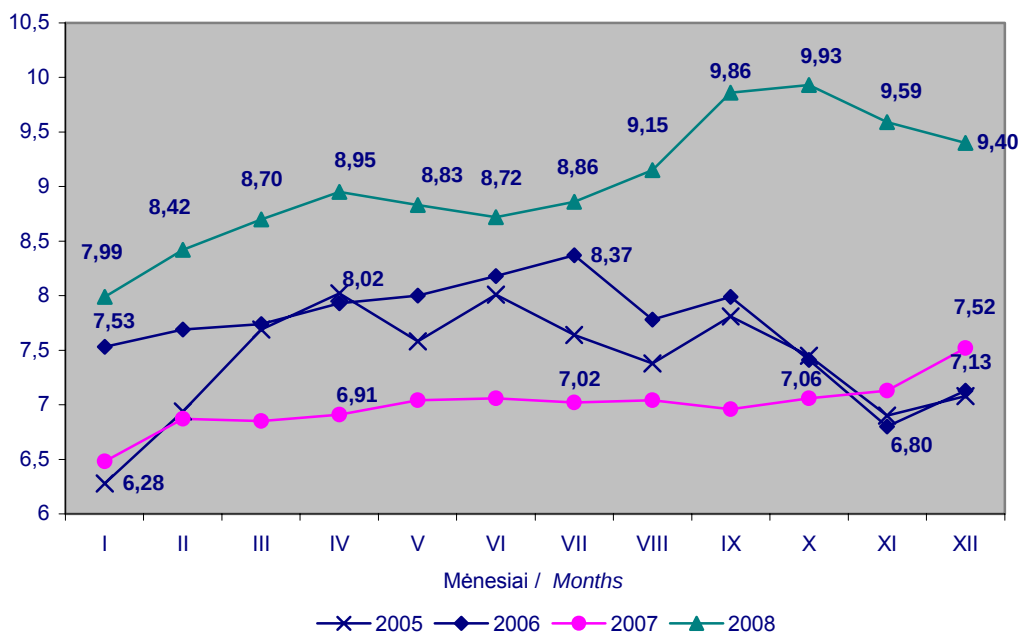
4 pav. Jaunų bulių supirkimo kainų tendencijos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2007–2008 metais, eurai/100 kg
 Figure 4. Purchase prices of young bull carcasses in 2007–2008, EUR/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

Galvijų supirkimo kainos Lietuvoje, ES ir Lenkijoje 2008 metų 52-ąją savaitę
Cattle purchase prices in Lithuania, EU and Poland in the 52nd week of 2008

Galvijų rūšis <i>Kind of cattle</i>	Kaina / Price, Lt/100 kg			Lietuva, palyginti su ES/Lenkija, proc. <i>Lithuania compared to EU/Poland, %</i>
	Lietuvoje <i>Lithuania</i>	ES / EU	Lenkijoje <i>Poland</i>	
Jauni buliai (vidutiniškai) <i>Young bulls (average)</i>	770,7	1149,1	794,8	67/97
Jauni buliai (O2) <i>Young bulls</i>	766,2	948,8	778,3	81/98
Karvės (vidutiniškai) <i>Cows (average)</i>	568,0	763,8	616,7	77/92
Karvės (P2) <i>Cows</i>	552,4	632,2	547,6	87/101
Telyčios (vidutiniškai) <i>Heifers (average)</i>	715,8	1068,2	690,2	67/104
Telyčios (O3) <i>Heifers</i>	715,1	894,6	684,0	80/105

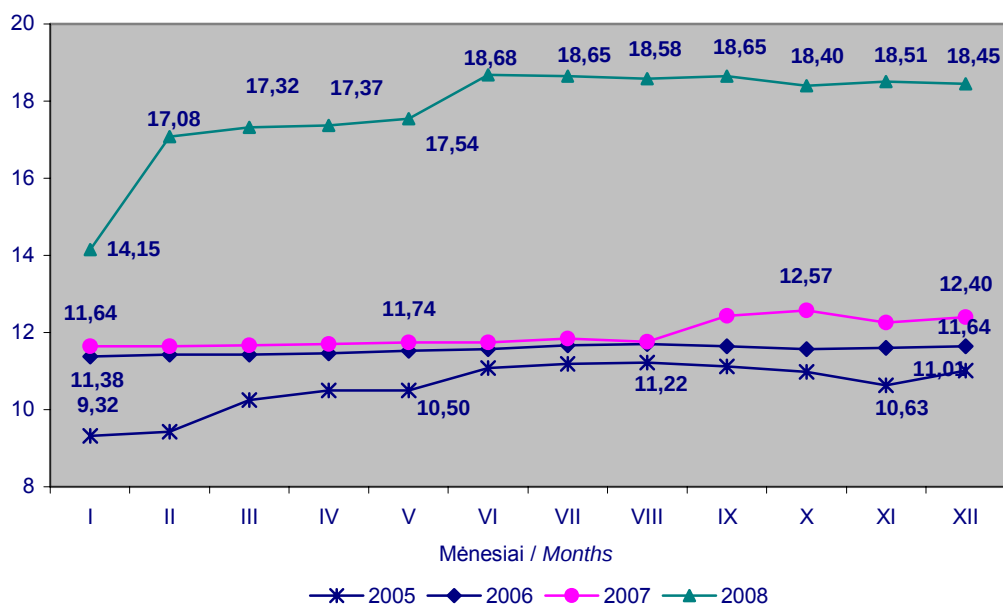
Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

5 pav. Lietuvos gamintojų jautienos kainos 2005–2008 metais, Lt/kg
Figure 5. Average producer price of beef in Lithuania in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Didėjant jautienos didmeninei kainai, kilo ir mažmeninė (6 pav.). Tačiau mažmeninės I kategorijos jautienos su kaulu vidutinė kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo net 49 proc. didesnė. Toks kainos didėjimas Lietuvos rinkoje greičiausiai susijęs su aukštesnės kokybės įvežtinės jautienos pardavimu.

6 pav. I kategorijos jautienos su kaulu mažmeninė kaina 2005–2008 metais, Lt/kg
Figure 6. Retail price of beef with bone (category 1) in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Kitų jautienos gaminių (5 lentelė) kainų augimo tempai analogiški.

5 lentelė / Table 5

Kai kurių jautienos gaminių mažmeninės kainos Lietuvoje
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected beef products in Lithuania in December 2007 and 2008, Lt/kg

Gaminio pavadinimas Name of product	Vidutinė kaina / Average price		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / change, %
Kumpis su kaulu / Ham, with bone	13,38	18,48	138
Kumpis be kaulo / Ham, boneless	16,34	22,63	138
Nugarinė / Sirloin	18,55	28,99	156
Malta jautiena / Minced beef	10,01	13,31	133

Šaltinis: ŽŪMPRIŠ.

Tarp kitų ES šalių sostinių Vilniuje jautienos nugarinės kainos metinis augimas didžiausias (6 lentelė). Ji buvo gerokai brangesnė nei Rygoje, bet truputį pigesnė nei Taline.

6 lentelė / Table 6

Jautienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail prices of beef sirloin in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Ryga	20,88	15,61	134
Budapeštas	22,18	22,89	97
Praha	24,78	20,68	120
Vilnius	29,18	17,95	163
Talinas	30,75	34,77	88
Helsinkis	40,05	30,48	131
Stokholmas	43,67	34,60	126
Amsterdamas	58,29	66,50	88
Berlynas	112,03	86,29	130
Varšuva	...	55,31	

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Jautienos mažmeninės kainos struktūroje 2008 metais gana didelė buvo prekybininkų dalis – net 44 proc., o galvijų augintojų – tik 42 proc.

Užsienio prekyba. Pagaliau 2008 metais nebedidėjo veršelių eksportas. ŽŪIKVC duomenimis, per 2008 metus eksportuota 139 tūkst. veršelių, 6 proc. mažiau nei per 2007-uosius. Beveik 85 proc. veršelių išvežta į Nyderlandus, Ispaniją, Lenkiją ir Izraelį. Vertine išraiška veršelių eksportas sudaro apie 11 proc. viso mėsos sektoriaus eksporto.

Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus į užsienį išvežta 25,7 tūkst. t jautienos už 261,5 mln. Lt. Eksportuota 16 proc. mažiau nei 2007-aisiais, tačiau vertine išraiška – 4,5 proc. daugiau. Daugiausia jautienos (vertine išraiška) išvežta į Rusiją (44 proc.), Nyderlandus ir Švediją (po 10 proc.). Į ES šalis eksportuojama 49 proc. jautienos.

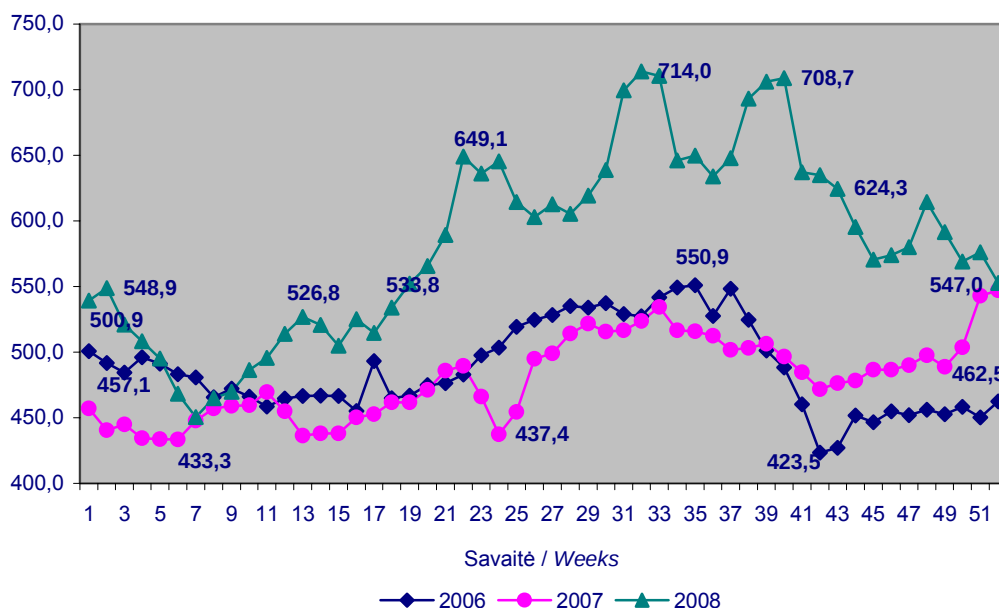
Už jautienos eksportą į trečiąsias šalis per 2008 metus išmokėta 23,7 mln. Lt eksporto grąžinamųjų išmokų, tiek pat, kiek ir 2007-aisiais.

Per 2008 metus jautienos importas vertine išraiška buvo 27 proc. didesnis, tačiau bendrame mėsos importo balanse sudarė tik apie 5 proc. Pusė jautienos įvežta iš Latvijos, ketvirtadalis – iš Lenkijos. Net 2 kartus išaugo gyvų galvijų importas iš Latvijos (6,6 mln. Lt), o iš Lenkijos įvežta už 14,3 mln. Lt

KIAULIENA / PORK

Statistikos departamento duomenimis, 2008 metais skerdyklos ir mėsos perdirbimo įmonės supirko 610 tūkst. kiaulių ir gavo 46,8 tūkst. t skerdienos. Papildomai į Lietuvą įvežta 73,2 tūkst. t kiaulienos ir 73,8 tūkst. gyvų kiaulių. 60 proc. lietuvių suvartojamos kiaulienos yra importuota.

Vidutinė kiaulių skerdienos supirkimo kaina (584 Lt/100 kg) buvo 22 proc. didesnė nei 2007-aisiais ir didžiausia per pastaruosius septynerius metus (7 pav.).

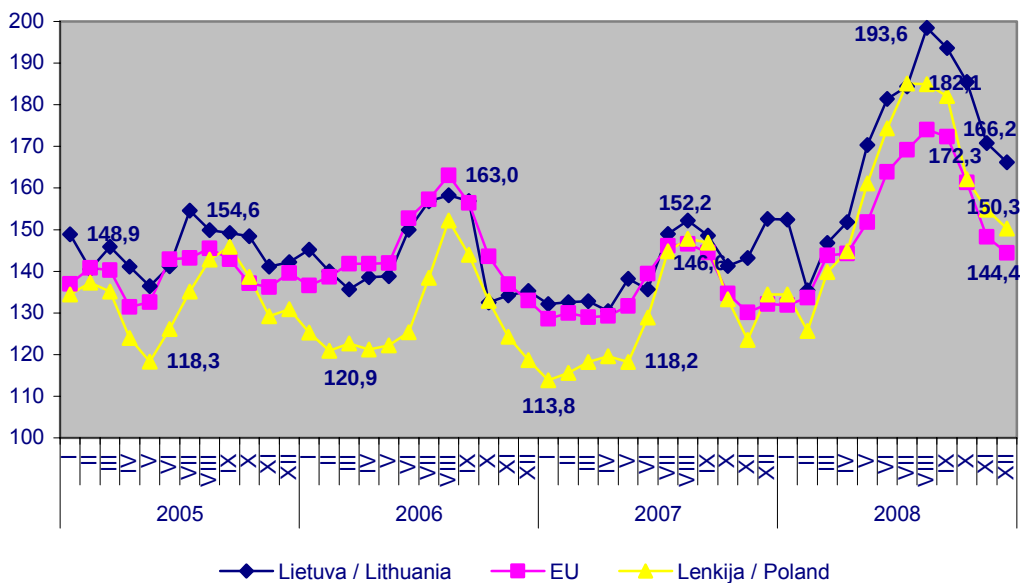
7 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2006–2008 metais, Lt/100 kg
Figure 7. Purchase price of pork (carcass weight) in 2006–2008, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Kiaulių supirkimo kainos didėti pradėjo 2008 metų balandžio mėnesį ir vienos didžiausių buvo nuo liepos pabaigos iki spalio vidurio (30–41 savaitės). Vėliau, pradėjus šerti kiaules pigiais grūdais, supirkimo kainos mažėjo iki 2009 metų sausio mėnesio lygio.

Kiaulių supirkimo kaina Lietuvoje visus metus išliko didesnė už ES vidutines (11 proc.) ir Lenkijos (7 proc.) kainas (8 pav.). Tokią situaciją lėmė kiaulių trūkumas ir vis didėjantis kiaulienos importas.

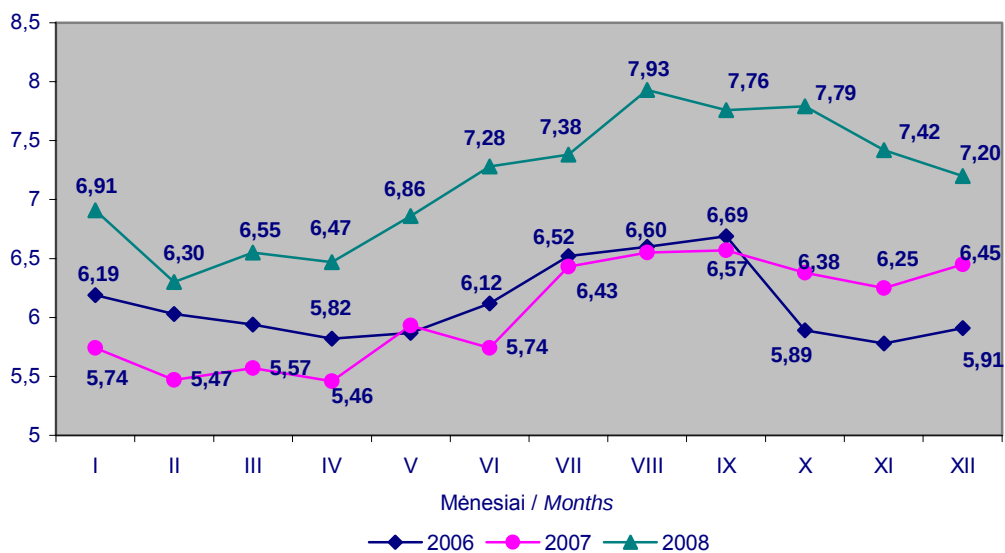
2008 metų gruodžio mėnesį didžiausios kiaulių supirkimo kainos (E kategorijos) buvo Graikijoje (663 Lt/100 kg), Maltoje (628 Lt/100 kg) ir Bulgarijoje (613 Lt/100 kg), mažiausios – Danijoje (432 Lt/100 kg), Nyderlanduose (462 Lt/100 kg) ir Švedijoje (469 Lt/100 kg).

8 pav. Kiaulių supirkimo (skerdenos svoriu) kainos 2005–2008 metais
Lietuvoje, ES ir Lenkijoje, eurai/100 kg

Figure 8. Purchase prices of pork (carcass weight) in Lithuania, EU and Poland in 2005–2008, EUR/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

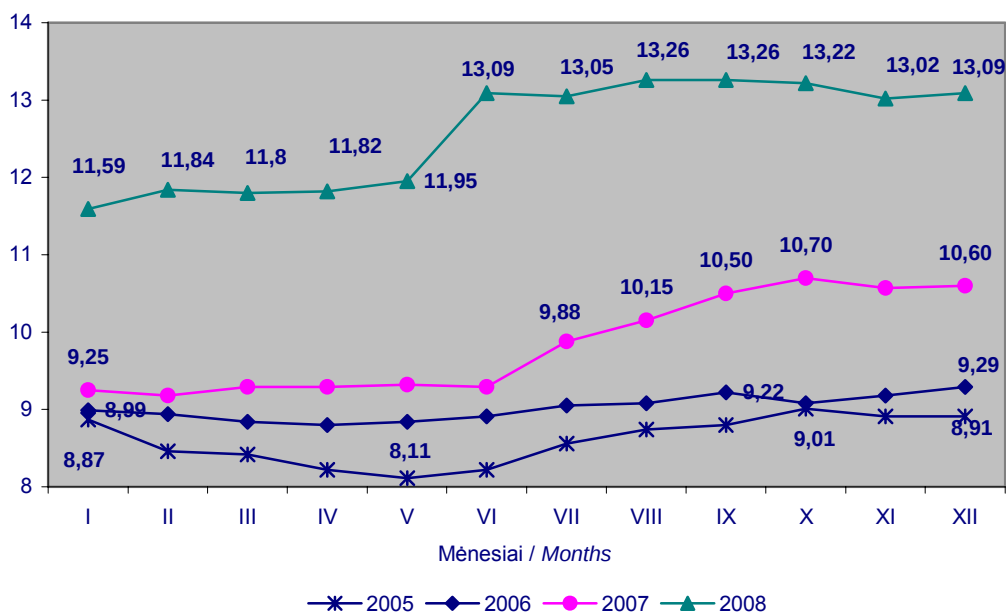
9 pav. Lietuvos gamintojų parduotos kiaulienos vidutinės kainos 2006–2008 metais, Lt/kg

Figure 9. Average producer price of pork in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Išankstiniais Statistikos departamento duomenimis, per 2008 metus mėsos perdirbėjai pagamino 87,3 tūkst. t kiaulienos ir 29,9 tūkst. t jos gaminių. Palyginti su 2007 metais, kiaulienos skerdienos vidutinė didmeninė kaina (9 pav.) per metus išaugo 18 proc.

Didėjant kiaulienos didmeninei kainai, didėjo ir mažmeninė (10 pav.). Mažmeninė I kategorijos kiaulienos su kaulu vidutinė kaina Lietuvoje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo 28 proc. didesnė.

10 pav. Kiaulienos su kaulu mažmeninė kaina 2005–2008 metais, Lt/kg
Figure 10. Retail price of pork with bone in 2005–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Tuo tarpu kitų kiaulienos gaminių (7 lentelė) kainų augimo tempai buvo mažesni. Nugarinės ir sprandinės kainos išaugo atitinkamai 5 proc. ir 11 proc., kumpio be kaulo ir maltos kiaulienos – 14 proc. Dešrų (8 lentelė) kainų augimas buvo didesnis (24–36 proc.). Tarp kitų ES šalių Lietuvos sostinėje kiaulienos nugarinės kainą būtų galima priskirti prie mažiausių (9 lentelė). „Vienos“ dešrelių kainos Vilniuje gana aukštos, dvigubai didesnės nei Taline (10 lentelė).

Kiaulienos mažmeninės kainos struktūroje 2008 metais gana didelė buvo prekybininkų dalis – net 38 proc., o kiaulių augintojų – tik 46 proc.

7 lentelė / Table 7

Kai kurių kiaulienos gaminių mažmeninės kainos Lietuvoje
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of selected pork products in Lithuania in December 2007 and 2008, Lt/kg

Gaminio pavadinimas <i>Name of product</i>	Vidutinė kaina / <i>Average price</i>		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / <i>change</i> , %
Kumpis su kaulu / <i>Ham, with bone</i>	9,55	13,03	136
Kumpis be kaulo / <i>Ham, boneless</i>	13,10	14,90	114
Sprandinė / <i>Neck</i>	16,30	18,04	111
Nugarinė / <i>Tenderloin</i>	17,98	18,87	105
Šoninė / <i>Side</i>	9,99	12,10	121
Malta kiauliena / <i>Minced pork</i>	9,02	10,24	114

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

8 lentelė / Table 8

Dešrų mažmeninės kainos 2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
Retail prices of sausages in December 2007 and 2008, Lt/kg

Dešros / <i>Sausages</i>	Vidutinė kaina / <i>Average price</i>		
	2007-12-20	2008-12-18	pokytis / <i>change</i> , %
Pieniškos / <i>Cooked hot-dogs</i>	15,72	21,34	136
Šalto rūkymo / <i>Cold-smoked</i>	36,27	48,98	135
Karšto rūkymo / <i>Hot-smoked</i>	19,27	23,92	124

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

9 lentelė / Table 9

Kiaulienos nugarinės mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail price of pork tenderloin in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / <i>Capital city</i>	2008	2007	%
Budapeštas	15,84	15,16	104,5
Stokholmas	16,89	22,06	76,6
Vilnius	18,74	17,97	104,3
Praha	18,90	14,71	128,5
Talinas	22,13	21,55	102,7

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Ryga	24,52	19,96	122,8
Berlynas	25,52	19,20	132,9
Helsinkis	32,67	24,04	135,9
Amsterdamas	43,99	44,82	98,1
Varšuva	...	20,56	

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

10 lentelė / Table 10

„Vienos“ dešrelių mažmeninė kaina kai kurių ES šalių sostinėse
2007 ir 2008 metų gruodžio mėnesį, Lt/kg
*Retail price of Vienna sausages in the capital cities of selected EU countries
in December 2007 and 2008, Lt/kg*

Sostinės / Capital city	2008	2007	%
Talinas	10,13	9,68	104,6
Ryga	15,18	11,05	137,4
Helsinkis	17,15	16,77	102,3
Varšuva	17,97	15,97	112,5
Berlynas	19,66	18,28	107,5
Praha	19,75	13,97	141,4
Vilnius	21,58	16,25	132,8
Stokholmas	24,89	20,25	122,9
Amsterdamas	30,44	31,03	98,1

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

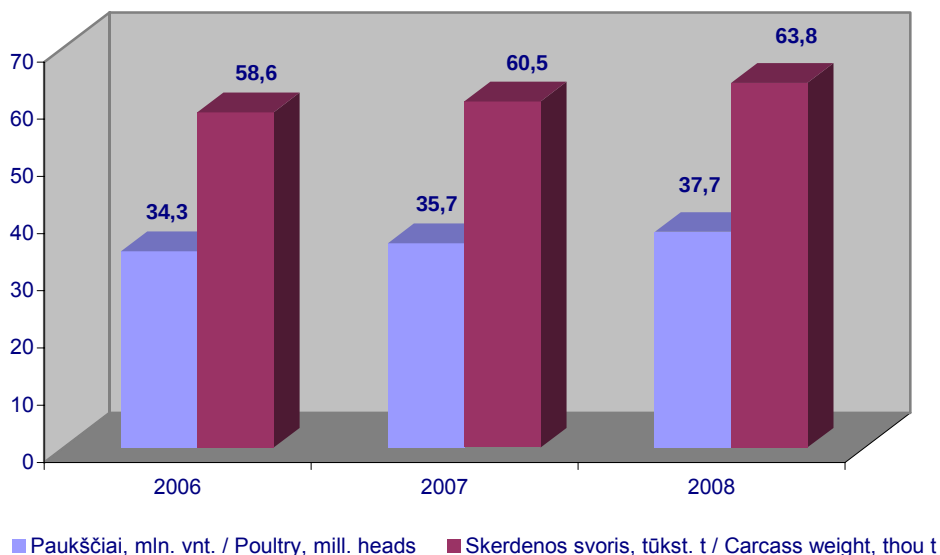
Užsienio prekyba. Per 2008 metus kiaulienos importo apimtys išaugo net 1,8 karto. Įvežta 73,2 tūkst. t kiaulienos už 466,4 mln. Lt, daugiausia – iš Lenkijos (31 proc.), Vokietijos (28 proc.) ir Estijos (11 proc.).

Net pusantro karto padidėjo gyvų kiaulių eksportas. Beveik visos jos eksportuojamos į Rusiją. Per 2008 metus ten išvežta 353,1 tūkst. kiaulių už 149 mln. Lt (92 proc.). Kiaulienos eksportuota mažai – tik 5,3 tūkst. t. Už jos eksportą į trečiąsias šalis (12 proc.) mokamos eksporto subsidijos. Jų 2008 metais kiaulių skerdyklos gavo 208 tūkst. Lt.

Prognozės. Nuo 2009 m. sausio 1 d. šviežiai atšaldytai mėsei ir valgomiesiems subproduktams panaikintas 5 proc. ir nustatytas 19 proc. PVM tarifas, tačiau mažmeninės mėsos kainos tiek nedidės, nes Lenkijos zloto nuvertėjimas daugiau kaip 25 proc. iš esmės keičia rinkos situaciją. Mažmeninių kainų mažėjimas Lenkijoje jas mažins ir Lietuvos rinkoje. Tam yra ir ekonominių priežasčių – dabar beveik dvigubai mažesnės pašarinių grūdų kainos.

PAUKŠTIENA / POULTRY MEAT

Vidaus rinka. Paukštienos gamybos apimtys Lietuvoje toliau auga. 2008 metais supirkta ir paskersta 5,5 proc. daugiau paukščių nei prieš metus ir apie 10 proc. daugiau nei 2006-aisiais. Didžiąją dalį paskerstų paukščių (beveik 91 proc.) sudarė viščiukai broileriai. 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, paukščių skerdenos gauta 5,4 proc. daugiau (11 pav.).

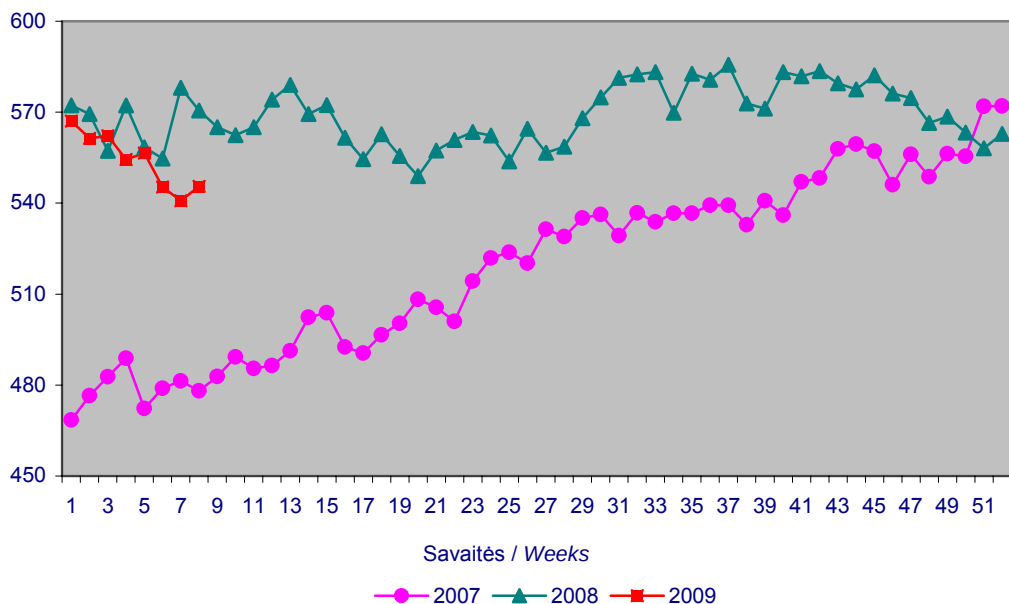

11 pav. Paukščių supirkimas Lietuvoje 2006–2008 metais
Figure 11. Purchase of poultry in Lithuania in 2006–2008

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Paukštienos pardavimo kaina mūsų šalyje 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, buvo aukštesnė beveik 10 proc. Tačiau praėjusiais metais kainos taip smarkiai nebekilo kaip 2007-aisiais. Praėjusių metų pabaigoje atpigus pašariniams grūdams ir daugeliui kitų gamybos materialinių išteklių, paukštienos didmeninė kaina taip pat ėmė kristi. 2009 metų vasario mėnesį vištienos skerdenų vidutinė pardavimo kaina pasiekė lygį, buvusį 2007 metų rugsėjo–spalio mėnesiais (12 pav.). Prognozuojama, kad artimiausiu metu vištų skerdenų pardavimo kaina turėtų dar mažėti.

Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina 2008 metais, palyginti su 2007-aisiais, ES augo apie 2 proc. Didžiausias kainos šuolis užfiksuotas Čekijoje – daugiau nei 23 proc. Buvo valstybių, kuriose ši mėsa truputį atpigė – tai Italija (1,0 proc.), Rumunija (1,7 proc.), Jungtinė Karalystė (7,5 proc.) ir Ispanija (9,8 proc.). Jungtinė Karalystė pasižymėjo ir tuo, kad joje 2008 metais vištų skerdenos kainavo mažiausiai (25 proc. pigiau nei vidutiniškai ES). Didžiausia kaina – Kipre (36,6 proc. daugiau nei vidutiniškai ES).

12 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje 2007–2009 metais, Lt/100 kg
 Figure 12. Producer price of chicken carcasses in Lithuania in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: ŽŪMPRIS.

Tačiau 2009 metų pradžioje, palyginti su tuo pačiu 2008-ųjų laikotarpiu, vištiena atpigo daugiau nei pusėje ES šalių narių, o vidutiniškai ES – apie 2 proc. Paukštiena atpigo ir Lietuvoje, Estijoje bei Lenkijoje, bet Latvijoje buvo stebimi priešingi procesai (11 lentelė). 2009-aisiais didžiausia vištų skerdenų pardavimo kaina buvo Suomijoje. Čia ji beveik 41 proc. viršijo ES vidurkį. Konkurencingiausią kainą išlaikė Jungtinė Karalystė – 29,8 proc. mažiau už ES vidurkį. Labai konkurencinga kaina buvo ir Lenkijoje – 29,4 proc. mažiau už ES vidurkį. Lietuvoje vištų skerdenų pardavimo kaina tik 8,4 proc. mažesnė nei ES vidurkis.

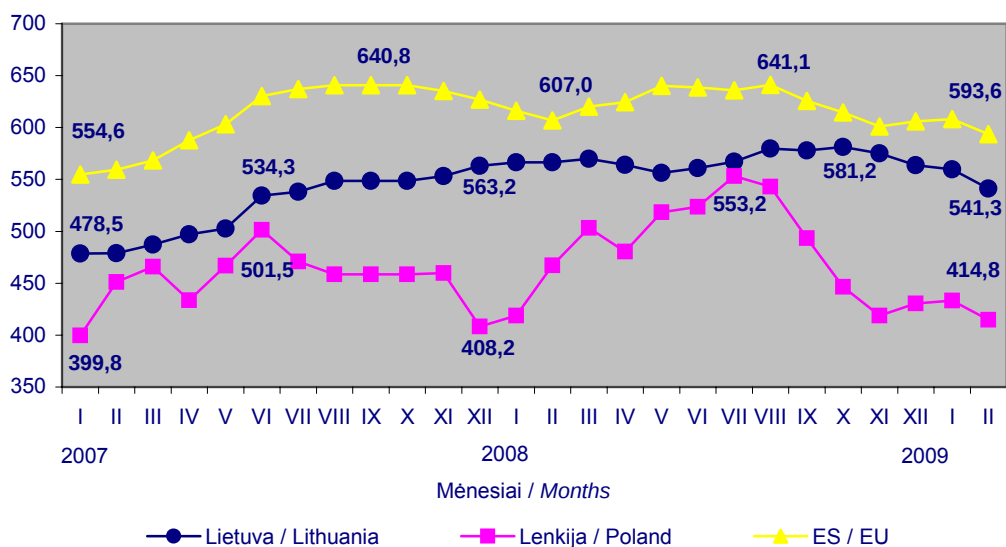
Nors pagal vištų skerdenų vidutinę pardavimo kainą 2009 metais Lietuvos kaina buvo viena mažiausių, tarp konkurentų išlieka Lenkija, nes į Lietuvą daugiausia paukštienos importuojama būtent iš jos (32,7 proc.). Kartais kaimyninės šalies vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina priartėja prie Lietuvos kainos, tačiau ji visada išlieka mažesnė (13 pav.). Tokie Lenkijos vištų skerdenų kainų svyravimai iš dalies susiję ir su zlooto kurso pokyčiais 2008 metų lapkričio–gruodžio mėnesiais (apie 20 proc.).

Mažmeninėje rinkoje 2008 metais vištienos kainos taip pat gerokai viršijo 2007-ųjų lygį (21,5 proc.), bet buvo stabilesnės. Po ilgai trukusio didėjimo 2008 metų gruodį buvo užfiksuotas vištienos kainų mažėjimas (14 pav.). Tačiau nuo 2009 m. sausio 1 d. PVM šoktelėjus net 14 proc., sausio mėnesį mažmeninės vištienos kainos buvo 9,8 proc. didesnės nei 2008-ųjų gruodį, o vasarį išaugo dar 4,1 proc. Ateityje vištienos kainos neturėtų augti, o dėl konkurencijos su Lenkija gali netgi mažėti.

Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina
 2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais ES šalyse, Lt/100 kg
*Average sale-price of chicken carcasses in EU countries
 in January–February 2008 and 2009, Lt/100 kg*

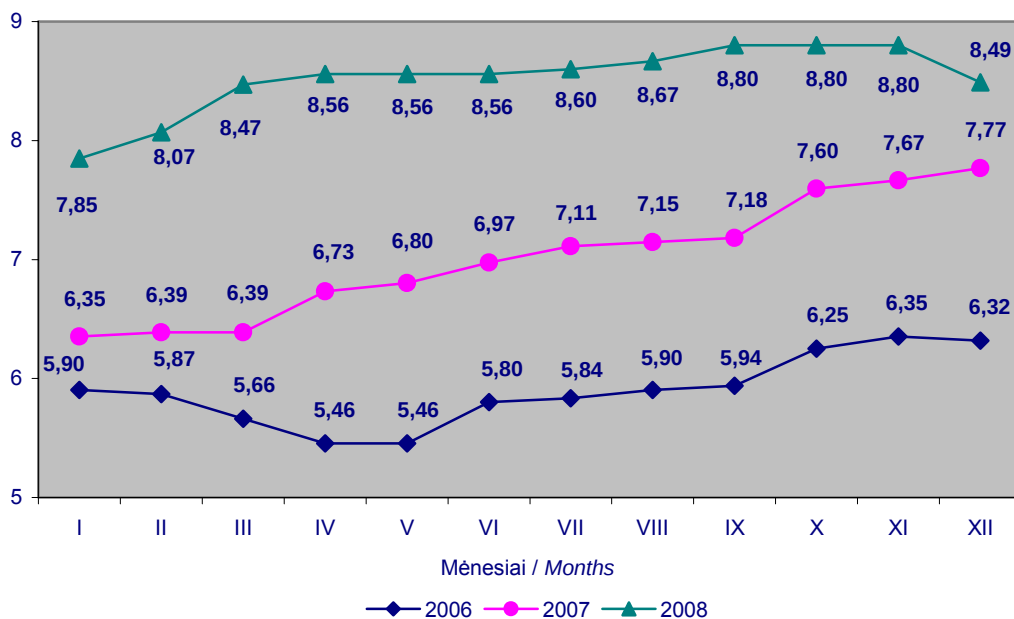
Šalis / Country	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Jungtinė Karalystė / <i>United Kingdom</i>	449,0	421,6	93,9
Lenkija / <i>Poland</i>	443,0	424,0	95,7
Rumunija / <i>Romania</i>	581,7	498,9	85,8
Bulgarija / <i>Bulgaria</i>	529,7	533,9	100,8
Lietuva / <i>Lithuania</i>	566,4	550,6	97,2
Estija / <i>Estonia</i>	707,7	566,7	80,1
Čekija / <i>Czech Republic</i>	705,2	569,5	80,8
Belgija / <i>Belgium</i>	573,7	570,2	99,4
Vengrija / <i>Hungary</i>	656,5	584,8	89,1
Švedija / <i>Sweden</i>	687,5	605,0	88,0
Nyderlandai / <i>Netherlands</i>	599,3	609,2	101,6
Ispanija / <i>Spain</i>	576,7	615,1	106,7
Airija / <i>Ireland</i>	607,7	618,1	101,7
Slovakija / <i>Slovakia</i>	588,5	624,9	106,2
Danija / <i>Denmark</i>	686,1	637,2	92,9
Austrija / <i>Austria</i>	661,0	650,2	98,4
Slovėnija / <i>Slovenia</i>	707,4	651,6	92,1
Malta / <i>Malta</i>	605,5	667,8	110,3
Italija / <i>Italy</i>	670,7	669,6	99,8
Portugalija / <i>Portugal</i>	567,4	696,1	122,7
Latvija / <i>Latvia</i>	696,1	704,6	101,2
Prancūzija / <i>France</i>	758,6	732,4	96,6
Graikija / <i>Greece</i>	733,8	756,4	103,1
Vokietija / <i>Germany</i>	790,7	782,1	98,9
Kipras / <i>Cyprus</i>	841,9	844,0	100,2
Suomija / <i>Finland</i>	731,8	845,7	115,6
ES / EU	611,6	600,8	98,2

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

13 pav. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina Lietuvoje, Lenkijoje ir ES 2007–2009 metais, Lt/100 kg
Figure 13. Average producer price of chicken carcasses in Lithuania, Poland and EU in 2007–2009, Lt/100 kg

Šaltinis: Europos Komisijos duomenys.

14 pav. Mažmeninė vištienos kaina Lietuvoje 2006–2008 metais, Lt/kg
Figure 14. Retail price of chicken meat in Lithuania in 2006–2008, Lt/kg

Šaltinis: Statistikos departamento prie LRV duomenys.

Žemės ūkio rūmų duomenimis, turguje vištienos kainos 2008 metais taip pat didėjo. Nuo metų pradžios jos išaugo 8,5 proc., o palyginti su 2007-aisiais – 24,7 proc. 2009 metų sausio–vasario mėnesiais vištienos kaina turguje buvo vidutiniškai 10,5 proc. didesnė nei pernai atitinkamu laikotarpiu. 2009 metų pradžioje, palyginti su 2008-ųjų gruodžiu, ši mėsa Lietuvos turguose pabrango 4 proc. ir kainavo apie 1,7 proc. brangiau nei prekybos centruose. Tam įtakos turėjo dėl PVM padidėjusios kainos parduotuvėse.

Baltijos šalyse mažiausia mažmeninė išdarinėtų vištų kaina 2008 metais buvo Lietuvoje, didžiausia – Estijoje. Mūsų šalyje vištienos kaina per šį laikotarpį buvo apie 12 proc. mažesnė nei Latvijoje ir apie 16 proc. – nei Estijoje, tačiau pastarojoje išdarinėtos vištos brango mažiausiai.

Atskirų paukštienos dalių mažmeninė kaina skiriasi. Kaip ir ankstesniais metais, brangiausios Lietuvoje paukščių krūtinėlės, pigiausi – sparneliai (12 lentelė). Kalakutų krūtinėlės 2009 metų sausio–vasario mėnesiais kainavo vidutiniškai 30,4 proc. daugiau nei vištų krūtinėlės.

12 lentelė / Table 12

Kai kurių vištos dalių mažmeninė kaina Lietuvoje 2008 ir 2009 metų sausio–vasario mėnesiais, Lt/kg
Retail prices of selected chicken parts in Lithuania in January–February 2008 and 2009, Lt/kg

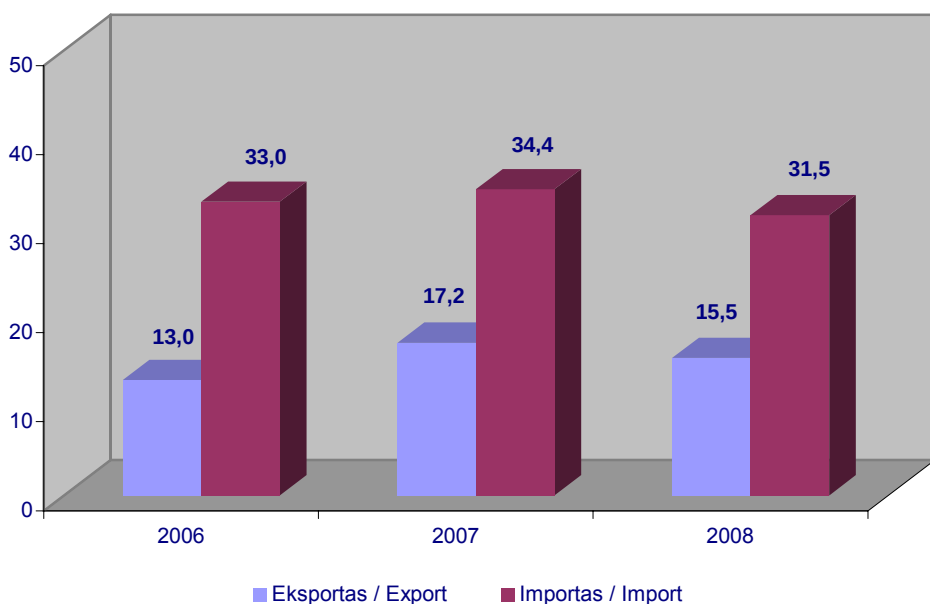
Vištos dalys / Chicken parts	2008	2009	Pokytis, proc. Change, %
Sparneliai / Wings	8,08	8,79	108,9
Šlaunelės / Thighs	9,34	10,42	111,5
Blauzdelės / Drumsticks	9,25	10,49	113,4
Krūtinėlės / Breasts	13,38	16,03	119,8

Šaltinis: Žemės ūkio rūmų duomenys.

Užsienio rinka. 2008 metais paukštienos importas daugiau nei 2 kartus viršijo eksportą (15 pav.) ir sudarė 49 proc. Lietuvoje gaunamos paukščių skerdienos. Per 2008 metus įvežta 8,5 proc. mažiau ir už 4 proc. mažesnę sumą paukštienos nei 2007-aisiais. Lietuviškos paukštienos eksportas 2008 metais taip pat sumažėjo. 2008-aisiais iš šalies išvežta 9,9 proc. mažiau paukščių mėsos ir už 4,7 proc. mažesnę sumą nei 2007-aisiais. Tam įtakos galėjo turėti bendra nepalanki ekonominė situacija pasaulyje ir nemažas lietuviškos paukštienos kainų šuolis per paskutiniuosius metus.

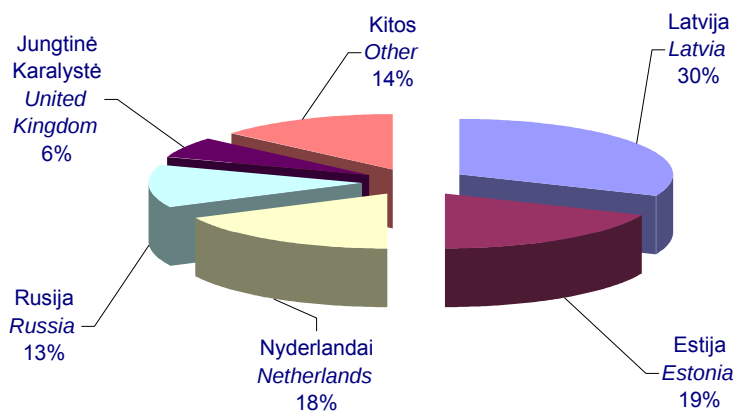
2008 metais daugiausia paukščių mėsos Lietuva išvežė į nuolatines savo paukštienos rinkas – Latviją (4,8 tūkst. t), Estiją (2,9 tūkst. t) ir Nyderlandus (2,7 tūkst. t) (16 pav.). Kita šios mėsos dalis eksportuota į dar 15 šalių, iš kurių 12 priklauso ES.

Didžiąją paukštienos dalį 2008 metais, kaip ir anksčiau, Lietuva įsivežė iš Lenkijos (10,3 tūkst. t), Nyderlandų (7,7 tūkst. t) ir Danijos (4,9 tūkst. t) (17 pav.). Likusi paukštiena buvo įsivežta iš dar 13 ES šalių ir Ukrainos.

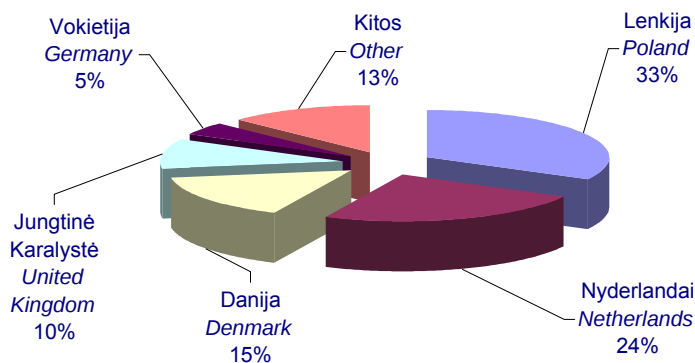
15 pav. Lietuvos užsienio prekyba paukštiena 2006–2008 metais, tūkst. t
 Figure 15. Lithuanian foreign trade in poultry in 2006–2008, thou t

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

16 pav. Paukštienos eksporto struktūra 2008 metais
 Figure 16. Structure of poultry meat export in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

17 pav. Paukštienos importo struktūra 2008 metais
 Figure 17. Structure of poultry meat import in 2008

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė.

Prognozės. Vištų skerdenų vidutinė pardavimo kaina nuo 2008 metų pabaigos pradėjo mažėti. Tikėtina, kad 2009 metais paukštienos kaina gali smuktelėti dar 20 proc. Tai turėtų būti susiję su gamybos išteklių kainų kritimu ir kainų Lenkijoje mažėjimu. Esant prastai ekonominei situacijai vidaus ir aplinkinėse rinkose, nelaukiama ir užsienio prekybos rezultatų gerėjimo.